

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՆԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ

Ամբողջ 27րդ տարեշրջանի (1911 սեպտեմբեր-1912 յուլիս) բաժնորդագրին է 20 ֆրանգ. թիւերի և Պարսկաստանի համար 10 ֆրանգ, ԿԱՆԻՍԿ և Ամստերդամի բաժնորդագրին է 2 ֆրանգ. թիւերի և Պարսկաստանի համար 1 ֆր. : Նամակ կամ դրամ չըրկել այս հասցեով.

M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Arménia
MARSEILLE (France)

ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ
ԹԻԻ 7

1911 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 18 ԴՆ.
(Հ. Յ. Հոկտեմբեր 5)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառոտելով և կամ մասնաժողով կը հրատարակէ իրեն զրուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագործունել չհրատարակուած ձեռագիրները: Մտնուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Մտնուցման 1 միլիգրամ 1 սանդղակարժէ. 1 գրութիւնը 2 սանդղակարժէ:
Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadie, 17.

ԲԱՅՈՒԱԾ Է
ԲԱՃՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
“ԱՐՄԵՆԻԱ” Ի
ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ
(1911 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — 1912 ՅՈՒԼԻՍ)

Ամբողջ 27րդ տարեշրջանի (1911 սեպտեմբեր-1912 յուլիս) բաժնորդագրին է 20 ֆրանգ (4 տոլար ամերիկեան կամ 7 ռուբլ և 50 կպի. ռուսական) ամէն տեղի համար, ի բաց առեալ թիւերի և Պարսկաստանի, որ կը զրկուի կէս բաժնորդագրով, այսինքն ամբողջ տարեշրջանին համար 10 ֆրանգ բաժնորդագրով: Կարելի է բաժնորդագրուիլ նաեւ քանի՜ ամսի համար որ ուղուի, ամսական 2 ֆրանգ (40 սէնտ = 75 կպի.) հաշուելով, կամ 1 ֆրանգ թիւերի և Պարսկաստանի համար:

Յայտնի է արդէն թէ անոնք որ «Արմենիայի Օժանդակ» արձանագրութեամբ են մեր հրատարակած Օժանդակութեան կանոնադրին համեմատ, իրաւունք կունենան Արմենիա ստանալու, քանի՜ անձի համար որ ուղեն, իրենց ստացած լրագրի ծրարին մէջ գրուելով և կէս բաժնորդագրով, այսինքն ամբողջ շրջանին համար 10 ֆրանգով կամ ամսական 1 ֆրով: Կարելի է նաեւ Օժանդակի նշանակած բաժնորդի հասցէին ուղղակի զրկել թերթը, 12½ ֆր. (2½ տր.) բաժնորդագրով:

«ԱՐՄԵՆԻԱ» Ի ՅՈՒԼԻՍ

Արմենիայի Ա տարեշրջանի թիւերն որոնք բոլորովին սպառած են, չաւտերի հետաքրքրութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ. Փորթուկալեանի գրած առաջնորդող յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփուած են այս Յոշարարի մէջ որ ութա. ծալ դիւրով 124 երեսներէ կը բաղկանայ, Գինն է 1 ֆր. 40 սանդղակ:

Տարածելու համար մէկ անգամէն 10 օրինակ գնողին կը զրկենք 10 օրինակը, ապահովագրուած ծրարով 10 ֆրանգի փոխարէն:

Դիմել Արմենիայի խմբագրութեան:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Թիւեր մը պետք է թիւարկուին. — Կարողիկոսական ընտրութիւնը. — Նամակ Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգներին (Մատիւն). — Մ. Փորթուկալեանի յօդուածներն շուրջ. — Տեղական. — Անգլիայի վեհապետների բազմաթիւները Հնդկաստանի մէջ. — Թիւրքական լուրեր. — Իտալեալի պատերազմը. — Պարսկաստան. — Բանասիրական (Օրացոյց). — Մանուգումներ:

ԹԻՒՐ ՄԸ ՊԵՏԻ Ի ԹԻՒՐԻ ԼԻՆ

Ամերիկեան Տրիպոլիսը բոլորովին ելած է թիւերի ձեռքէն: Վրճ. ռուսաւ խնդիր մ'է այդ որի վերջնական լուծումը կարելի է քիչ մ'ալ երկարաձգուի, բայց չկրնար այլափոխուիլ: Անշուշտ շատ ցաւալի է այդ. բայց Ամերիկեան Տրիպոլիսի կորստէն աւելի ցաւ կը պատճառէ մեզ այն վախը թէ գոնցէ այս մեծ կորուստն ալ բաւական չլինի համար զիտ մեր խեղճ թիւերի վարիչներին թէ պէտք է փոխել իրենց գործելու և կառավարելու հին գաղափարներն ու կերպերը:

Փրանսան 40 տարիի չափ առաջ ապէ՛ շատ աւելի մեծ կորստի և դժբաղդութեան ենթարկուեցաւ: Երկու հարիւր հազարէն աւելի իր զաւակներ պատերազմի դաշտին վերայ զոհ տալէ զոտ՝ Սլաւա և Լօրէնի պէս երկու ծաղկեալ և վաճառաշահ նահանգներ ձեռքէն խլուեցան 2 միլիոնի չափ բնակչներով մէկտեղ և հարկադրուեցաւ 5 միլիոն ֆրանգ ալ տուգանք վճարել Գերմանիային: Փրանսան այդ տագնապալի կացութենէն փրկող և վերականգնումի ճանքուն մէջ դնողներն անոնք չէին որ պատերազմի հրատարակութեան ժամանակ կը պոռոտախօսէին Գերմանիայի դէմ և երեսփոխանական ժողովին մէջ «Ի Պէրլին, ի Պէրլին» պօռալով կը փութացնէին պատերազմի հրատարակումը, ալ այն երեսփոխանները՝ որոնք պատերազմին դէմ խօսելու և ամբողջին չփրկելու չէին զոքորթելու քաջութիւնն ունեցած

էին: Ատոնց գլուխը կը դռնուէր Մարտիլլի Ատոլի թիւեր երեսփոխանն ու պատմագիրը որ թէեւ երբեմն միապետական եղած էր, բայց ժամանակի պահանջներն ըմբռնելով Հանրապետութեան յարեցաւ այդ ատեն, նախագահ ընտրուեցաւ և իր գործակիցներով մէկտեղ այնպէս կառավարել գիտցաւ որ թէ՛ կրցաւ պահպանել ու զօրացնել նորածին Հանրապետութիւնը ներքին թշնամի միապետականներին դէմ, որոնք տաւալին շատ զօրաւոր էին այն ատեն, և թէ՛ երկրին մէջ տնտեսական գործունէութեան այնպիսի շարժում մը և վարկ մը գոյացուց որ Փրանսան կարող եղաւ հինգ միլիոն ֆրանգի ահազին տուգանքը պայմանաժամէն առաջ վճարել Գերմանիային և այդպէս չուտով հեռացնել գերմանական զօրքերն իրենց իրրեւ երաշխաւորութիւն գրաւած ֆրանսական հողերէն:

Հիմա ալ կը տեսնենք որ թիւերի մէջ ամէն մարդ, վարչական պաշտօնեայ, երեսփոխան, հրապարակագիր, իթիթիտական կոմիտէի ներկայացուցիչներ և այլն, կը պօռան ու կը յօսորտան իտալիայի դէմ պատերազմելու համար, այժօք կը հրատարակեն և ատով կը յուսան յաղթել իտալիային, մինչդեռ պայքաժը գուցէ իտալիայէն աւելի թիւերի մէջ մնասէ, տնտեսական ծանր հարուած մ'ալ տալով թիւերի առեւտրական արբէն խախտու հրապարակին:

Բայց այս բոլոր իրադարձումի մէջ չպիտի կրնայ երեւան դալ թիւերի մի համար ալ թիւեր մը, ճշմարիտ հայրենաւէր վարչագէտ մը, որ հայրենիքի ցաւերը զգալով մէկտեղ գիտնայ պաղարհնութեամբ դարձան տանիլ ատոնց, փոխանակ պոռապալով ամբողջին հաճելի լինել միայն ուղերու: Այդպիսի անձ մը պիտի ջանար կարելի եղածին չափ պատուաւոր կերպով և շուտով հաշտութիւն կնքել յետոյ իտալիայի հետ, սկիզբ աւարտել Սահմանադրութիւնը թիւերի մէջ և համարեան բռնապետական հինգա.

ղափարները ջնջելով և կեանքի, լուսացուածքի և պատուի կատարեալ ապահովութիւն տալով՝ տնտեսական բարգաւաճման միջոցները դիւրացնել, մանաւանդ որ թիւերի միջոցով ասի պէս իր երկրի մէջ ժողովրդային ցընելէ զատ՝ 5 միլիոն ֆրանգ տուգանք ալ չպիտի տայ, ալ թերեւս մի քանի միլիոն ոսկի ալ ստանայ իտալիայէն, որը կրնայ յատկացնել ժողովրդի լուսաւորութեան և երկրի տնտեսական զարգացման վերաբերեալ ձեռնարկներին:

Օսմանեան զօրաբանակը իր մէջէն Մահմուտ Ենվերթ փոխաւ մը կրցաւ տալ որ յեղափոխական շարժման գլուխն անցնելով՝ Սուլթան Համիտի պէս բռնապետ մը դահէն վար տապալեց: Իսկ Օսմանեան դիւանագիտութիւնը միթէ՛ անկարող պիտի հանդիսանայ իր մէջէն թիւեր մը երեւան հանել որ նորահաստատ սահմանադրական դրութիւնը պահպանէ, երկրին բարեկարգութեան և տնտեսական յառաջդիմութեան մղում մը տայ և հայրենիքի նուիրական հողի գոնէ տակաւին մեղի մնացած մասերն աղատէ ալ ևս օտարների գրաւումներէն:

Թիւերի փրկուելու համար թիւերի մը կը կարօտի այժմ:

Մ. Փ.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԼԿՆԸ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հիմա որ կաթողիկոսական հարցը իւր գործնական վերջաւորութեան կը մօտենայ, կարճէ լուրջ ուշադրութիւն դարձնել նոր ընտրութիւն կատարելու համար արժանաւոր անձի մը վրայ քանի որ շեքքին և արտաքին պայմաններ ներկայիս նոյն չեն ինչ որ էին ասկէ 18-20 տարիներ առաջ կամ նոյն իսկ 3 տարիի չափ առաջ:

Թէ ի՞նչ են այն յատկութիւններ որոնք յարմար կընեն այս կամ այն եկեղեցական կաթողիկոսական գահուն: Արդարեւ մենք չենք այն անձերէն որոնք առաջնորդուելով սոսկական նորաձեւութենէ, ինչ որ իրենց շուրջը կը անսնեն այն կը խորհին յարմարագոյն և օգտակար, ընդհակառակը, մենք լաւ համոզուած ենք որ մեզ չընկալաող ցեղեր ու ազգութիւններ, յաճախ, այն

պիսի սխալներու մէջ կրնան որ հակա-
ռակ վարչական կարող անձեր ալ ունե-
նալն ոչ մի բացատրութիւնով կրնայ
ներուիլ: Միւս կողմէն կուզենք օրինակ
առնել այն ազգերու եկեղեցական
կարգաւորութեան պատմութենէն որ աս-
քող աշխարհի հիացման առարկայ դար-
ձած են. և ասոնց ամենէն խոշոր տեղը
կը բռնէ, արդարեւ, անգլիականը:

Անգլիոյ մէջ նախարարապետին իրա-
ւունքն է անուանել եկեղեցական մը
եպիսկոպոսապետութեան: Այս առթիւ,
անուանին Ալտոսթոն, իւր ժամանակին,
1882ին, երբ եկեղեցապետ մը անուանե-
լու ամենածանր պատասխանատուութեան
առջև կը գտնուէր, թուղթի մը վրայ
նշանակեց այն յատկութիւնները որոնք
եպիսկոպոսապետի մը վրայ պէտք էր տես-
նուէին. և հարկ է խոստովանիլ որ
Ալտոսթոն ծայրագոյն խղճահարու-
թեամբ մը վերաբերուեցաւ այս գործին
մէջ: Ահա իւր ցանկը. «Ներկայումս
թիւն առ Աստուած, ուսմունք (սրբա-
ղան), պերճախօսութիւն, վարչական
կարողութիւն, հաւատարմ հպարտու-
թիւն եկեղեցւոյ և իմաստաւորի Անգլիոյ
եկեղեցւոյն, գործունէութիւն, փափ
կանկատութիւն և քաղաքավարութիւն
մարդոց հետ վարուելու մէջ, աշխարհի
գիտակցութիւն, անկողմնակալ ոգի մը,
մտաւոր կարողութիւն՝ իւր եղբայր
եպիսկոպոսներուն հետ գործակցելու
համար, անվեհերութիւն, տարիքի և
նկարագրի հասունութիւն, մարմնաւոր
ոյժ, ազատամիտ կարծիք ժողովրդական
գործերու վրայ, եկեղեցւոյ մասին յայտ-
նուած ժողովրդական կարծիքներու հետ
յարգանքով վերաբերուելու ներկայա-
ցուցչական յատկութիւն մը:»

Մենաց որ ինքնագլուխ և ինքնահաւան
կուսակցութիւններու յամառ գործունէու-
թեան դէմ՝ հեռատես գիւտապիտու-
թեամբ մը պէտք է հակադէմք լինելու
կարողութիւնն ալ փնտել մեր դժբաղդ
եպիսկոպոսապետին վրայ որպէսզի կարճ
ժամանակի մէջ վատթարեալ չլքէ կա-
թոլիկոսական ծանր պաշտօնը և հրա-
ժարելու նամակներու վրայ չխորհի,
ինչպէս կը խորհէր ողբացեալ Ռէյն-
լանդ:

Իսկ արտաքին քաղաքականութեան
վերաբերմամբ աս կըսենք որ ճիշդն,
լեզուէն չբռնուող և ձգախօսի առածը-
գութիւնն ու միանգամայն անխորտա-
լելիութիւնն ունեցող մը միայն կրնայ
իւր գործութիւնը ապահով նկատել իջ-
միածնի երկաթեայ կապանքներուն
տակ:

Աւելորդ է ըսել թէ մեր հայրապե-
տին կարեւոր է ունենալ հայրական
քաղցրախոյն և համոզելի բնավորութիւն
մը, որպէս զի հայութեան ներկայ բա-
ժան բաժան և պառակտուած մասերը
ներդաշնակեցնէ իրարու և գտնուք հա-
մերաշխարհէն լծակից ընէ ազգի ճակա-
տագրի կառքին. մանաւանդ ներկայ
ժամանակներ երբ Արեւելի վիճակն շատ
անհաւանական փոփոխութեան մը կրնայ
յանգիլ մէկ վայրկեանի մէջ, որմէ օգ-
տուելու համար միշտ արթուն և չորս
աչքերով հսկելու վիճակի մէջ պէտք է
եղած լինի եկեղեցիին պետը:

Այս ամէնը լաւ. ուրեմն ո՞վ է յար-
մարադոյն ընտրելին. բնականօրէն պիտի
հարցնէ ընթերցողը: Մենք կը պատաս-
խանենք թէ քանի որ մեր ժողովուրդի
կարեւոր մասը կրնայ խորհիլ և ընդունիլ
մեր վերև յիշած յատկութիւններու
անհրաժեշտութիւնը, կը հաւատանք որ
նոյն այդ ժողովուրդը կրնայ տեսնել և
երևան բերել արժանաւորապէս անձը՝
եթէ կայ. իսկ եթէ չկայ հրապարակի
վրայ, կրնայ ստեղծագործող յատկու-
թիւնով մը այդ միւսնոյն ժողովուրդը իւր
ծոցէն ձնիլ ուղղած անձը, բազմեցնելու

համար Լուսաւորչայ աթոռին վրայ:
Գիտենք որ ընտրելիներ շատ պիտի
ներկայացուին, սակայն նոյնպէս ալ գի-
տենք որ գիտակցութեամբ կատարուած
և մէկ անձի վրայ կեդրոնացած ընտ-
րութեան մը արդիւնքն ինքն ըստ ին-
քեան կը լինի ժողովուրդի պահանջներու
և զգացումներու թարգմանը: Ու անկէ
ետք՝ ընտրուած անձը, նուիրուած իւր
ուսմունք և իրեն հարազատ դաւակը մեր
ցաւատանը բազմաշախարհ շարունակեալ,
վերականգն ի ձեռքին պիտի սպասէ սըր-
տաւորի ժողովուրդի արեւնահոս վերքը
դարմանելու համար...:

ՏԻՔՐԱՆ ՄԿՈՒՆԴ
18 սեպտ. 1911
Նիւ Եօթ.

Ն Ա Մ Ա Կ ԱՄԵՐԻԿԱԻ ՄԻԱՅՆԱԼ-ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԷՆ

Մատիսըն, Վիս. 10 սեպտ. 1911
Մ. Փորթուգալեանի յոբելեանին
էն «Ազատութեան կորուստի» անթով
Ամսուան 4ին, բանտարկան օրը
(Labor Day), Միացեալ-Նահանգներ
բոլոր աշխատաւորներին հետ Վիս-
քօնսին համալսարանի սակաւաթիւ
հայ ուսանողութիւնն էլ տօնեց այդ
տօնը: Առաջիկայ համալսարանական
շրջանը թեւակոխելու համար մտաւո-
րական ծանր աշխատութեան են.
թարկած այս փոքրաթիւ ուսանո-
ղութիւնը կուգար այդ օրը հան-
գըտանալու և լաւ ժամանց մը ու-
նենալու համար կը կազմակերպէր
խնճոյք մը (Picnic):

Մէնտութեալ լճի եզերքն ի վեր
բարձրացող անտառախիտ բլրակի
մը վրայ հաւաքուած էին հինգ հայ
ուսանողներ, օր մըն էլ հայրենի
կեանքի յիշատակներով վերապրելու
և ճաշակելու հայկական խորովածը
ամերիկեան գինիով:

Ձթօսավայրը բանաստեղծական էր
իւր դիրքով և իւր հրապոյրներով.
Իսկ չորս կողմը տարածուած համալ-
սարանական հսկայ շէնքերը՝ հմայիչ
և ներշնչող: Այդ դարեանքը զար-
դարող վիթխարի ծառերը, որոնց
ստեղծանքի տակ ապաստան կը գը-
նեն յաճախ ամերիկացի անհոգ ու-
սանողներն և ուսանողուհիները ի-
րենց սիրազգի ժամերն անցկացնե-
լու, այդ օր կը հովանաւորեն քանի
մը հայ ուսանողներին, որոնք սէրից
աւելի տառապանքը կերգէին, վիշտն
ու ցաւը իրենց տարաբաղդ հայրե-
նիքին...:

Ճաշի ժամանակ պ. Ասքանազ վեր-
ցնելով առաջին բաժակը, ըսաւ մօ-
տաւորապէս հետեւալը.

«Ընկեր ուսանողներ, երկար շա-
բաթների ֆիզիքական ծանր աշխա-
տութիւնից վերջ՝ այսօր ուրախանալու
և հանգստանալու համար եկած ենք
այստեղ: Սակայն ես կը հաւատամ
թէ չը պիտի խանգարեմ ձեր ուրախ
տրամադրութիւնը, եթէ ձեր ուշադ-
րութեան յանձնարարեմ երկու հար-
ցեր, որոնք ամիսներէ ի վեր մաս-
նաւորապէս ամերիկացի մամուլը
կը բաղնային: Այդ հարցերից մէկն է
Ազատութեան կոթողը, իսկ միւսը՝
Մ. Փորթուգալեանի ազգային-հա-
սարակական գործունէութեան յո-

բեկանը: Համիտեան բռնակալութիւնը
արեւն ու աւերի իր երեսնամեայ բար-
բարութիւններով հարկը հազարա-
ւոր զոհեր խլեց մեր դժբաղդ ազ-
գից, հայ ժողովուրդը այդ սարսափ-
ներէ շրջանին իր կամքը կուեց աւե-
լի ամրապնդել, իր յամառ դիմադրու-
թիւնը եղաւ անխորտակելի և երե-
ւան բերեց անձնէրների բանակ
մը, որոնք իրենց քաղաքործութիւն-
ներով, յանգեցնութեամբ և անձնա-
զոհութիւնով առասպելական դիւ-
ցազուններին հաւասարեցան: Հայ-
րենի ազատագրութեան դատին հա-
մար կուող ու նահատակող մեր քա-
լարի բնիկները (անձնէր) և
բոլոր մարթող ու նահատակող հա-
րիւր հազարաւոր զոհերի յաւերժա-
կան յիշատակին կոթող մը պիտի
կանգնէ կ. պոլսի Շիշլիի ազգային
գերեզմանատան մէջ, «Ազատու-
թեան կոթող» անունով, որ պիտի
մնայ յաւիտենական բողոք համիտա-
կան բռնակալութեան և բարբարո-
սութեան դէմ և նշան երախտագէտ
զգացումների, որով ամերիկացի
զաւուրթը յարգանքի և զնահատման
իւր բաժինը կուգայ ցուցադրելու Օ.
մանցիների մայրաքաղաքին մէջ:
Դուք, իմ ազնիւ ուսանող ընկերներ,
բաժին մը ունիք կատարելիք հան-
դէպ ձեր նահատակող ազգակիցնե-
րին, և ես կը հաւատամ թէ ազնիւ
պիտի լինիք անելու այն, ինչ որ հը-
նարաւոր է ձեզ համար:

Մ. Փորթուգալեանի կենսագրու-
թիւնը ձեզ տալ իմ նպատակից
դուրս է այսօր. միասայն սաշափեմ.
Տօնել Մ. Փորթուգալեանի ազգային-
գրական-հասարակական գործունէու-
թեան յորեկանը՝ հայ ազատագրու-
թեան յորեկանը տօնել ասել է: Նա
եղած է առաջին ռահվիրաներից
մէկը որ դեռ 70 թեւականներին մը-
տած է հայրենի երկրին մէջ կռիւ
մղելու խաւար տգիտութեան դէմ,
ըմբոստութեան ոգի ներշնչելու ըս-
տըրկութեան մրափով թմրած հայ
ժողովուրդին և անոր մէջ արծա-
ծելու ինքնագիտակցութեան և ինք-
նապաշտպանութեան գաղափարը:
Հաւատարմ իր որդեգրած և դա-
ւանած գաղափարին, քառասուն եր-
կար տարիներ նա գործած է թէ՛
հայրենիքին մէջ և թէ՛ հայրենիքից
դուրս որպէս ուսուցիչ, պրօպագան-
դիստ, յեղափոխական, հրապարա-
կախօս և հրապարակագիր: Նա հիմ-
նած է առաջին հայ ազատագրութեմ
կրթական և քառանկոթ տարիներից
ի վեր իր բարձրացուցած գաղա-
փարի այդ դրօշակին հաւատարմ
մնացած է, արհամարհելով ամէն ար-
գելը ու թշնամութիւն: Մի մար-
դու, որպիսին է Մ. Փորթուգալեանը,
հասարակական գործունէութիւնը
գնահատելը՝ ամենից առաջ մեր ու-
սանողներին պարտականութիւնը
պէտք է լինի: Դիտեմ որ ձեր քը-
սակները, ինչպէս և իմ, պարապ են,
սակայն պէտք է ցոյց տանք որ մեր
սրտերը լեցուն են գնահատումի
զգացումներով, մեր մտքերը բարո-
յական քաղաքական խօսքերով

և մանաւանդ առատաձեռն ենք նոյն
իսկ մեր պարապ քսակով նիւթական
քաղաքներին մեր բաժինը նւե-
րելու մեր կարեաց չափով:

Ապա պ. Արամ Եղիազարեան քա-
նի մը հակիրճ խօսքերով շնորհեց ի-
րենց, իբրեւ ուսանողների, պարտա-
ճանաչութիւնը բարոյականի հետ և
նիւթական քաղաքներին շնորհեց
լու և ինքը նւիրեց 3 տոլար. ու
ապա կարգաւ պ. պ. Ասքանազ Մե-
քոնեան 5, Անիւսմի Շիշլիցեան 3
1/2, Գուրգէն Թաթարեան և Սար-
գիս Պօշաքեան 2ական տոլար և
յետոյ Ս. Գ. Պօշաքեան, որ ներկայ
չէր այդ ուրախութեան, տեց 4 տո-
լար: Ընդ աւելն 19 տոլար և 50
սենդ, որի 15ը Մ. Փորթուգալեանի
յորեկանին, իսկ մնացած 4 1/2 տո-
լարը Ազատութեան կոթողին յատ-
կացեցաւ:

Ուսանողները նոյնպէս անցուցին
որոշում մը, ցանկանալով յորեկա-
րին աւելի եռանդ և բարոյական կո-
թով իր սկսած գործը աւելի արդիւ-
նաւոր կերպով առաջ տանելու հա-
մար, մաղթելով միանգամայն իրեն
առողջութիւն ու յաջողութիւն, իր
ապագայ կեանքը էլ աւելի օգտա-
կար դարձնելու յօգուտ իր ազգին և
հայրենիքին:

ԱՄԵՐԻԿԱԻ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԻ ՇՈՒՐՁ

Շիքակօի յանձնախմբի կողմէն Տիար
Յ. Ռուսեան զրկած է իւր Շիքակօի մէջ
յուշիս 18ին կատարուած յորեկանական
հանգիսի միջոցին եղած նուիրատուու-
թիւնների հետեւեալ ցանկը, որի գու-
մարը կընէ 192 տոլար և 25 սենդ (1 տո-
լարը կարծէ 5 ֆր. և մի քանի սենդ):
3 անձեր (25ական) 75 սենդ, Մի ունի,
Գ. Գրիբեան, Ռ. Զիթեան, Յ. Սահակ-
եան և Տ. Տիւրքեան 50ական սենդ,
Գ. Մաքսուտեան, Նահարեան, Մանուկ
(Ասքանազի ձեռամբ), Մ. Ճանճիկեան,
Յ. Շէքերեան և Ռեւ Լակեան տոլար,
Տիգրան Աղասեան, Գ. Գրիգորեան, Գ.
Շէքերեան, Յ. Տիգրեան և Յակոբ
Սիրականեան 2ական տոլար, Ա. Ալեք-
սանեան 3 տոլար, Սահակ Զաչեան, Յով-
հանէն Ռուսեան, Սարգիս Նահիկեան,
Մ. Գուրգէնեան և Ա. Յովհանէսեան
5ական տոլար, Ապաճեան, Սիմոն Տօն-
եան և Գարեգին Փուշանեան 10ական
տոլար, Յակոբ Պէղազեան 15 տոլար,
Շիքակօի Դաշնակցական կոմիտէն և Կա-
րապետ Փուշանեան 50ական տոլար:

* *
Կ. ՊՈԼՍԷՆ Տիար Թորգոմ և Տիգրիս
Վիթթօրիա Պօշաքեան ու իրենց զաւակ-
ներ Տիար, Զապէլ և Լէրմիսէ Թ. Պօ-
շաքեան, շնորհաւորելով Արմենիայի յորե-
կանը, իրենք ալ ուղած են մասնակցիլ
այդ առթիւ եղած նուիրատուութեան
և զրկած են 31 ֆրանգ և 50 սանդիւ-
(150 շրուշ):

* *
Մ. Փորթուգալեանի յոբելեանի
Փաթիլի մասնախումբը

Մ. Փորթուգալեանի յորեկանը
տօնելու համար փարիզի մէջ կաղ-
մուած Մասնախումբը հոկտեմբեր 14
ամսաթիւ կող մը ուղղած է փարիզի
հայ գաղութին, որով կը ծանուցանէ
թէ Մասնախումբը որոշած է յորե-

լեանին առթով գրական երեկոյթ ձեռնարկեալսն որի մանրամասնութիւնները պիտի ծանուցուին իր ժամանակին : Դաւով նիւթական նը. իրատուութիւններին, Մասնախումբը կը խնդրէ որ յորեւանին հասցնելիք իրենց նուէրները հաճին մինչև այս ամսի վերջը շրջել Մասնախմբի պ. Գանձապահի հասցեին, ար է Monsieur M. Melconiantz, 19 Rue Turgot. Paris.

Անցած շաբաթի երկուշաբթի օրը
(հոկտ. 9) Մարսելյ հասարակական
թօցի 2 ուսանողներին հետ բռնի
Տիար Մ. Մալաքեան Ռոտտաթօցի,
որ իր բռնական ուժով առած է
Մանբէլի բռնական համալսարանը
ուսանողի հիւանդանոցին մէջ ալ
գործնականապէս ուսումնասիրել
վերջ՝ 4 տարիէ ի վեր վերադարձած
էր իր հայրենիք ուր բռնութեամբ
կը զբաղէր։ Սխալ կեանքով փարիզ,
այնտեղի Hôtel Dieu հիւանդանոցին
մէջ նոր ուսումնասիրութիւններ ընե-
լու։

Տօքթ. Մալաքեան իր Մարսել
համեմուն յաջորդ օրն իսկ մեկնած
է դէպի փարիզ. 2 ուսանողներին
հետ մէկտեղ։

Յայտնի է որ Լինզլիաի թագաւոր
ըին ու թագուհիին իբրեւ Մեծն Բեր
տանիաի Վեհապետեն Լոնտոնի մէջ
թագադրութեան հանդէսը կատար
ուելէն յետոյ, Տէլհիի մէջ ալ անոնց
հնդկաստանի կայսր ու կայսրուհի
հրատարակուելուն հանդէսը կը կա
տարուի :

Առաջիկայ դեկտեմբեր 12ին պիտի կատարուի Ճօրճ Ե.ի և իր ամուսնի թագադրութեան հանդէսը Հնդկաստանի մէջ։ Այդ հանդէսներին երթալ ներկայ գտնուելու համար պատրաստութիւններ կը տեսնենք։ Անգլիայի ազնուական և հարուստ դասակարգէն մեծ բազմութիւն մը կըլսուի թէ այս անգամ Հնդկաստան մէջ թագադրութեան հանդէսը չքեղութեան կողմէն իր նախորդներէ պիտի գերազանցէ։

Թագաւորին և Թագուհիին տրա-
վադրութեան տակ պիտի դրու-
« Բէնիտալիլը Էնտ Օրէնդըլ » ըն-
կերութեան ամէնագեղեցիկ շոգե-
նաւներէ մին, Maloja, որ իր սովո-
րական ճանբորդութիւնների միջոցի-
500էն աւելի ճանբորդ կունենայ ի-
բարձրագոյն կարգերի մէջ, Ար-
անգամ ահոր մէջ պիտի նստին միայ-
Անգլիայի վեհապետները, իրենց ար-
քունի տան քաղաքային և զինուորա-
կան բարձրաստիճան անձնաւորու-
թիւնները, կառավարութեան ան-
դամները և բրիտանական կայսրու-
թեան ամէնէն բարձր կարգի նշա-
նաւոր անձերը :

է որ Գալէնէն մասնաւոր շոգեկառքե-
րով Մարտէլլ գան ուրկէ նոյեմբեր
14ին շոգեհաւ պիտի նստին : Բայց
կարելի է նաեւ որ Անգլիաի վեհա-
պետներն ուղղակի լոնտոնէն մտնեն
« Մալոնա » շոգեհաւը, 6 օր Ատ.
լանտեանի եւ Միլիբերաւկանի մէջ
պտոյտ մ'ըրած լինելու համար : Ծրա-
գրին պիտի կէտը վերջնականապէս
որոշուած չէ գեռ : Սակայն ամէն պա-
րագայի մէջ ճօրճ թագաւորն ու Մէ-
րի թագուհին նոյեմբեր 14ին Մար-
տէլլ պիտի հասնին ուր քանի մը ժամ
միայն պիտի մնան մինչեւ որ արքունի
չքաւմարի պատկանող պսշոտնական
անձնաւորութիւններն՝ որոնք Գալէնէն
շոգեկառքի մասնաւոր գնացքով մը
պիտի գան, Մարտէլլ հասնին :

Այդ միջոցին շոգեկառքերի ուրիշ մասնաւոր գնացքով մ'ալ Մարսելը պիտի հասնի անգլիացի բարձր դատակարգի անձերի բազմութիւն մը որոնք նոյն պէս « Բէնիմսիլլը Էնտ Օրիէնդը » ընկերութեան շոգենսաներէ մին, Medina յաճաւորակը վարձած են չիղկաստան երթալու համար որ թագադրութեան հանդէսները տեսնեն :

Արքունական « Մալոնա » շոգենաւը պիտի մեկնի Մարտէլէն նոյեմբեր 14ի երեկոյին կամ 15ի առաւօտը և Պոմպէյ պիտի հասնի դեկտեմբեր 2ին ։ Հնդկաստանի կայսրին պաշտօնապէս Տէլհի մուտքը պիտի լինի դեկտեմբեր 7ին. իսկ Թագադրու թեան արարողութիւնը պիտի կատարուի 12ին ։ Դեկտեմբեր 16ի Պոմպէյէն պիտի մեկնի Լոնտոն վերադառնալու համար. բայց վերադարձին « Մէլոնա » չպիտի հանդիպի Մարտէլ ։

Իբրեւ լրացուցիչ տեղեկութիւն
այս ալ ըսենք որ Միլիերկրական
անգլիական նաւատորմիդն ամբողջ
վին պիտի գայ ողջունել Անգլիաի վե
հապետներին, Մարտլլէն անոնց յետ
նա՞ծ ժամանակը :

Թիւրքիաի այժմեան նախարարու
Թինը կազմուած է հետեւեալ կեր
պով. Մեծ Եպարքոս՝ Պալիտ փաշա
ժովային նախարար՝ զօրավար Խուր
շիտ փաշա, ներքին գործերի՝ Ճէյա
պէյ (Էտիրնէի վալի), դուստի՝ Իպրա
հիմ Սուսա (սիրիացի կաթողիկ, Ար
շիպեղազոսի վալի), երկրագործու
Թեան, հանքերի և անտառների՝ Մի
նապեան Գրիգոր պէյ (հայ կաթողիկ
դատական՝ Խայրի պէյ որ առժամա
պէս պիտի վարէ և Էլփաֆի նախա
րարութիւնը, արտաքին գործեր
նախարար՝ Ասիմ պէյ (Սաֆիաի օս
դեսպան) :

Նախորդ վարչութեան մէջ դըս
նուող պատեւրադմական, եւեմական
և կրթական նախարարներն ու չէ/ի
իւլիսյաւոր անփոփոխ մնացած են:

— Օւ՜մ, խորհրդարանը բացուեցաւ հոկտ. 1/14ի կիրակի օր, Սուրբ Դանին ներկայութեամբ և սովորական շքեղ արարողութիւններով Մեծ եպարքոս Սարիս փաշան կա-

դաց գահաճառ որի մէջ Տրիպօլի
մասին ալ խօսելով կը մեղադրէր
իտալիաի անիրաւ վարմունքը և կի-
մացնէր թէ տէրութիւններ խաղաղա-
սիրական միջնորդութեան դիմում
եղած է, միեւնոյն ժամանակ ջա-
նալով Թիւրքիաի շահերի պաշտպա-
նութեան համար հարկ եղածն ի
գործ դնելու :

Ծերակուտական համայնի Հագգը
իլեման աղթք մ'ըրաւ, յաղթելով
երկար կեանք սուղանին, յախողու
թիւն օսմանեան բանակին և կատա
րեալ պարտութիւն թիւրքիաի թըշ-
նամիններին, ինչպէս և սահմանադրա-
կան ըէթիմի և օսմանեան ցեղերի
միութեան հակառակորդներին :

Ահմէտ Բիզա պէյ վերստին Երեսփոխան
Ժողովին առենապետ ընտրուեցաւ
86 քուէով։ Ընդդիմադիրներին ընտ
րելին Մահիր պէյ 55 քուէ ստացաւ։
Երեսփոխանին առենապետ ընտ
րուեցաւ Ղազի Մուխթար փաշան։

Պաշտօնակաւն աղբիւրէ կը հաս-
տատուի որ իտալական նաւատորմը
հոկտ. 3ի երեքշաբթի օր սկսեւր կ'
ռմբակոծել Տրիպոլիսը և հետեւեա-
լ օր, չորեքշաբթի, թիւրքերն անձ-
նատուր եղեր են :

— Ֆարաքէլի ծովակալը Տրիպոլիսի և Սիրէնաիքի ժողովուրդներին ուղղուած Յայտարարութիւն յընդունելու է որ Հռոմի մէջ 10.000 հազար տղաքուած էր թիւրքերէն, արաբներէն և իտալերէն լեզուներով Այդ Յայտարարութեան մէջ գրուած է թէ իտալիան եկած է Տրիպոլիս Սիրէնաիք կարգուկանոն, քաղաքակրթութիւն և տնտեսական բարեկեցութիւն բերելու համար և յիշեցնէ թէ երբեմն Հռովմայեցիներ տիրապետած են այդ երկու նահանգների վրայ և ժողովուրդը մեծապէս օգտուած է ատկէ :

Յայտարարութեան մէջ ըսուած
նաև թէ զինւորագրութեան պարտա-
ւորութիւնը պիտի ջնջուի, կրօնք
ազատութեան դէմ ունէ ճշդում չպիտ-
լինի, կիների պատիւը պիտի յար-
գուի և ստացուածքի ապահովու-
թիւն պիտի լինի :

— Խտալական թերթերը կը գրեն
թէ Հինգղի երկաթուղին վրայ ա-
խատող Խտալացիներէն 20 հոգ-
սպաննուեր են ժուռուանդ թիւրքեր
գէրաքի մէջ :

— Տրիպոլիսի գրառումը կատարելու համար իտալացի ցամաքային զորքերը հետզհետե կը փոխադրուին Տրիպոլիս : Անոնց մեկնած ժամանակ իտալացի ժողովուրդը ոգևորուած համակրական ցոյցներով ճանապարհ կը դնէ զիրենք : Թագաւորն անձամբ գնաց ներկայ գտնուելու անոն շողենաւ մտնելու հանդէսին : Արշաւախմբի զորքերին առաջին մասը Տրիպոլիս եկած է հոկտ. 8ին. հետըը հետե կը ղրկուին մնացածները : Տրիպոլիսի գրառման համար պիտ ղրկուին 15.000 զօրք, Պէնկաղը 10.000, Տէրնաի 10.000 և 15 հազար զօրք Եգիպտոսէն :

զար ալ միւս քաղաքներին համար :
— Բ. Դուռն արգիլեւ էր ցորեն
բնագած ռուսական վաճառականա-
կան չոգենաւնների կ. պօլսի նեղուց.
ներէն անցնիլը, ցորենը իբրև պա-
տերազմական արգիլուած նիւթ հա-
մարելով, կ. պօլսի ռուս ղեկապանի
բողոքներին վրայ՝ վերցուեցաւ այդ
արգելքը :

— Վիեննայի « Ձայր » լրագիրը հրատարակած է թե թիւերքան Սնգիրայէն թոյլտուութիւն ինչերք ե 12 000 եգիրպտական զօրք շրկելու Տրիպոլիս ուրվհետև դաշնագիրքներով պարտաւորուած է Եգիրպտոս թիւրքիարին օգնելու պատերազմի միջոցին։ Սնգիրա մերթերք ե, պատճառաբանելով թե Եգիրպտոսի ապահովական վիճակը չթոյլատրեր զօրքերք հեռացնել։

— Իտալացի պալաները հոկտ. 10-ին
Երեկոյին իրենց պալին ընդունելու
թիւնն ըրին կառավարական գծա-
գին մէջ, ի պատիւ Տրիպօլի առա-
ջին կառավարիչ Պօրէա ծովակալին և
Սրահները զարդարուած էին իտա-
լական դօրաշէններով և իտալացի վե-
հապետներ զատկերներով, Օտա-
ւազգի հիւպատոսներն որոնք հրա-
ւիրուած էին, շնորհաւորեցին իտա-
լական զօրքերի յաղթութիւնը
Տրիպօլի նախորդ քաղաքապետ
Դարամանիի Հասան աղլունեց իտա-
լիական ուրին միշտ բարեկամ եղած է
ինք.

— Տրիպոլսէն կիմացնեն որ հոկտ
10ի առաւօտեան ժամ շի ատեններ
Թիւրք զօրքեր յարձակեր են Պու-
Մէլիանի հօրերը պահպանող զօրա-
խնդրին վրայ։ Կէս ժամի չափ հրա-
ցանաճգութենէ յետոյ, յարձակող
ները ստիպուեցին փախչիլ, մե-
ռեալներ, վերաւորներ և հրացաննե-
թողող պատերազմի դաշտին վրայ
Պու-Մէլիանի հօրերը կը հայթա-
յթեն Տրիպոլսի ցուրր։

— Հովոր « Դրիպունա » լրագրե-
լըսէ թէ Բ. Դուռը տէրութիւններ
միջնորդութիւնն ոտանալու համա-
հետեալ 2 պայմաններն առաջարկե-
է. 1. Իտալիան ընդունի Սուլդան
գերիշխանութիւնը Տրիպուսի և Սի-
րէնաի գի վրայ. 2. Թիւրքիան ըն-
դունի խալափկան շահերի նախագա-
սութիւնը այդ երկու երկրամասերի
մէջ :

— « Ճիշտնալէ տ'իշալիս » կըս
որ իտալական կառավարութիւնն ի
մացուց մեծ տէրութիւններին թի
հաստատապէս որոշած է իտալիաի
կցել Տրիպօլիսը, Սիրէնայի գըւն ա
նոնցմէ կախում ունեցող նահանգնե
րը. այդ երկիրների վրայ սուլդանի
մի տեսակ իշխանութիւն չկրնար ըն
դունիլ որովհետեւ իտալական ազգ
հանրային կարծիքը բնաւ չհամա
ձայնիր ատոր քանի որ իտալիա պար
տաւորութեցաւ պատերազմ չընել
Թիւրքիաի կողմէն եղած թշնամու
թիւններէն յետոյ, իտալական արեւ
տրական նաւերի գրաւում, իտալա
կան վաճառքների պոլքօդած, Թիւր
քիի կրօնական մոլեռանդութեա

գրգռում Արեւելի իտալական գաղութներին դէմ և այլն, իտալական կառավարութիւնը պիտի հարկադրուի նոյն իսկ աւելի ազդու միջոցներով թիւրքերի դէմ :

Իտալական ուրիշ լրագիրներ ալ այդ իմաստով բաներ կը գրեն :

— Ալեքսանտրէզէն (Իսթենտէրուն) կիսացնեն հոկտ. 12ին թէ իտալական հիւպատոսութեան գործակատարը պարտաւորուեցաւ Ալեքսանտրէզէն մեկնելով երթալ Լարնաքա (Կիպրոս) ապաստանի, հիւսպատարանին դէմ եղած թշնամական ցոյցերի և քարկոծութիւնների պատճառով : Այդ ցոյցեր մի քանի գիշեր կրկնուեցան : Ալմանական հիւպատոսի պաշտպանութիւնն օգուտ մը չունեցաւ. տեղական օսմանեան իշխանութիւնները չուզեցին ճանչնալ զայն :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Սիւլաէն կը հաղորդեն թէ Պարսկաստանի հարաւակողմին խառնակ կացութեան պատճառով կը կարծուի որ Հնդկաստանի կառավարիչը երկու գունդ հնձելագործ պիտի շարժուի անգլիական հիւպատոսարաններին ոյժերն աւելցնելու համար : Կը վախճուի որ զանազան ցեղեր ոտքի ելնեն Շիրազի մէջ ու անգլիական հիւպատոսարանը վտանգի ենթարկուի :

— Թէհրանէն կը հաղորդեն հոկտ. 4ին թէ 350 պարսիկ զօջազներ, 2 թնդաթիւններով և միջրայեղներով զինուած, Քէշանի վրայ կը քայլեն հաւածելու համար անւանի հուզիւմար Նայիպ Հիւսէյնը, որի դէմ պարսիկ կառավարութիւնը կը կռուի 30 տարեկան վերջերս Նայիպ Հիւսէյնին ինկած էր Պախլիարներին ձեռքը, բայց յաջողեցաւ փախլի և վերստին երթալ Քէշան, ուրկէ կը յարձակի և կը կողոպտէ Սպահան գնացող կարաւանները :

— Թէհրանէն կը հեռագրեն հոկտ. 15ին թէ կառավարութեան շօրքերը ամբակոծութենէ մը յետոյ դրուեցին Քէշանը : Նայիպ Հիւսէյնի փախած է :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՕՐԱՑՈՑԾՍ

Ամեն իրիկուն վերադարձիս թերթ մը կը վերցնեմ Օրացոյցէս ու անըզաւորէն անոր նուազիւր կը տեսնամ. բայց պիտի շարունակեմ դեռ պատուել, վերցնել նոր էջեր սահող օրերուն հետ մինչև որ վերջին թերթը մատնեմուս մէջ խշրտայ. « Ա՛լ կը բաւէ » :

Հին մնած Օրացոյցիս տեղ նոր մը պիտի գնեմ ու իւրաքանչիւր օրի փոխան էջ մը պիտի վերցնեմ երբ գիշերը փափայ ալանջիս. « Օր մըն ալ սահեցուցիր » :

Ո՛վ զիտէ, քանի՜ քանի Օրացոյցներու հագեցաւ պիտի տեսնամ իմ չիհար մատնեմովս վերադառնալով :

Երբ օր մըն ալ կիսատ Օրացոյց մը պատէս կախուած պիտի մնայ անտէր :

Օրացոյցիս տխուր թերթերը խշրտաւոր մը կը մեռնին մատնէ. բոլոր տակ մինչ օրերս յամր, անշուշտ կը քշուին գիշերներու սև տոյնիցէն :

Ու գիշերուան մէջ թաղուած աղօտակի կը կարծեմ տեսնալ ահագին խոժոռ գէմք մը որ բիրտ ձեռքով կը հրամայէ ինձ. « Պէտք է համակերպիլ » :

ՆՈՒՄԱ

30 սեպտ. 1911

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Essai sur l'Histoire de la LITTÉRATURE OTTOMANE, par K. J. BASMADJIAN, Officier d'Académie, Directeur de la revue arménienne « Banasér », Membre de la Société Asiatique de Paris et de la Société Philologique de Paris. 1910. Imprimerie V. et H. Der-Nercessian, Constantinople. Prix 5 fr. Chez l'Auteur, 9, rue Gazan, à Paris et à la Librairie B. Balantz à Constantinople.

(Տիար Բասմաճյան մեծ ծառայութիւն մը մատուցած է հրատարակելով Օսմանեան գրականութեան ասիականութիւնը ուր թէև համառօտ և ամփոփ ոճով տեղեկութիւններ տրուած են թիւրք գրագէտներին և իրենց գործերի վրայ, բայց շատերի համար բոլորովին նորութիւններ են առնուք : Մենք Հայերս որ թիւրքերին հետ միասին կապրինք, մեր մէջ շատ քիչեր ունինք որ կը ճանչեն թիւրք գրականութիւնը և անոր պատմութիւնը. արդէն մեր դրացի թիւրքերն ալ քնաւ չեն գիտեր ոչ մեր գրականութիւնը և ոչ մեր պատմութիւնը. և այս իրար չճանչելն, իրար չհասկնալն է որ թիւրքիստանի ազգութիւններին միջև կատարեալ հաւերաշրջութեան արգելքներ է մին եղած է : Տիար Բասմաճյան, որի այս ութածալ 254 երեսներէ բաղկացած երկասիրութիւնը գիւրգիւնելու համար Ն. Բ. Նիխար Սպահնէտին անոր տրամադրութեան տակ գրեր է իր ճոխ գրողարանը, գրէ թէ միջազգայնացած Քրաններէն լեզուով կը ծանօթացնէ օսմ. գրականութեան պատմութիւնը և այդ ծանօթութենէն մասնաւորապէս կրնան օգտուիլ թիւրքիստանի Հայերն ալ :)

ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ

Օրաբերք

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Կ. Պօլիս.....	75 դրուշ	40 դրուշ
Գաւառները...	100 »	50 »
Ամերիկա.....	6 տուլար	3 տուլար
Աւրիւ երկրներ	30 ֆրանք	15 ֆր.

Գաւառի բաժանորդները ձրի կը ստանան նաև Շարքաթերթ-Աղստամարտը :

Շաբաթբերք « Ազատամարտ »-ի աւանձին բաժնորդագրութիւն

	տարեկան	20 դրուշ
Կ. Պօլիս.....	»	25 »
Գաւառները	»	6 ֆր.
Արտասահման	»	»

Օրաբերք « Ազատամարտ »-ի արտասահման ուղղակի բաժանորդներուն 5 ֆրանք :

Հասցէ՝ Rédaction du journal AZATAMART. Constantinople (Turquie):

ԱՇԽԱՏԱՆՔ

լրագիր հասարակական, տնտեսական և քաղաքական

Տարեկան բաժնորդագրին է թիւրք. քիւ 15 դրուշ, Ամերիկա 1 1/4 տուլ. և ուրիշ ամէն տեղեր 6 ֆր. : Հաս. թէն Rédaction du journal ACHKHA-DAN. à la librairie S. Tokadjian. SMYRNE (Turquie)

Բակոնրան. Կիպրոս կղզի (Ռ. Աշխարհագրական և պատմական տեսութիւն. Բ. Հայ գաղթականութիւն.) 1 ֆր. 25

ԺԳ

ՄԻ ՊՈԻԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ (ԶԱՔԱՐԻԱ ՍԹՈՂԱՆՈՎ)

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ԳՆՐՅԻՔ ԳՈՐԾԱԳԱՆԵԱՆ 1894

1 ֆրանք և 40 սանթիւ. Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի : (Պարսկաստանի Հայերին համար 1 ֆրանք է :)

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱՅ (1794-1894) ՅՈՐՏԵԼԻՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւորութեան դարադարձին առթով 1894 թուականին հրատարակուած այս միակալ-դիւրեղ և լուսատիպ (phototypique) շքեղ պատկերի մեծութիւնն է 50x35 հարիւրորդամէթր և տպուած է 70x45 հարիւրորդամէթր քարտէի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրով մէջտեղը դրուած է հայ լրագրութեան հիմնադրին, Տ. Թարուլին Քէշի. Շմաւոնեանի, պատկերը և բոլորտիքը՝ 1894ին հայերէն լեզուով հրատարակուող բոլոր լրագիրները, անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրապետների պատկերներով :

Գինն է 4 ֆրանք ճանապարհածախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պարսկաստանի համար 2 ֆրանք և 50 սանթիւ.

Գաղեմքեարեան Հ. Գ. — Պատմութիւն Հայ լրագրութեան իսկզբանէ մինչև մեր ժամանակը. Հատոր Ա. 1794-1860 : Մէկ լուսատիպ պատկերով : Գինն է, ճանապարհածախքով մէկտեղ, 2 ֆր. և 50 սանթիւ. :

Վերագրեալ թէ՛ պատկերը և թէ՛ գիրքը կարելի է ստանալ Արմենիայի խմբագրատունէն, արժէքը կանխիկ չրկելով :

Եղիազար Մոնրատեան. Քննական Պատմութիւն Արշակ Բ. և անոր Պապ որդւոյն (Հայոց պատմութեան մէկ կարևոր կէտին վրայ քննադատական տեսութիւն մ'է որի համար Մ. Աղաբէկեան գրած է թէ « Հեղինակին այդ ձեռնարկութիւնը պատիւ է բերում իրան և այն ազգին, որին պատկանում է պատմութիւնը ») : 2 ֆր. 50

ԲԱՋՄԱՎԷՊ

Ազգային, բանասիրական, գրական և գիտական ամսաթերթ
Բաժանորդ կարելի է գրուիլ ո՛ր ամսէն որ կուզուի : Բաժնեգրին է տարեկան ֆր. 10, վեցամսեայ ֆր. 5. Եռամսեայ ֆր. 2.50: Իւրաքանչիւր թիւ կարծ ֆր. 1 : Հասցէ՝
Rédaction de la revue « Basmavep » St. Lazare VENISE (Italie)

Է. Ակնունդի. — Դէ՞ղի ԵՐԿԻՐ Թիւատակ պանդուխտ հայերին. Նոյն 17 հրատարակութիւն « Հայրենիք » լրագրի 1911 Պօթընի Գին 10 սանթիւ (50 սանթիւ) : Ստանալու համար գրի մի « Հայրենիք »-ի խմբագրութեան (7, Bennet st., Boston Mass., U. S. America), (Լուսագոյն թղթի վրայ) մաքուր տպագրութեամբ 32 երեսներէ բաղկացեալ տետրակ մ'է որ կը պարունակէ Տ. Է. Ակնունդի ծանօթողներին գրի արդիւնքն եղող 4 ընտիր յօդուածներ որոնց ընթերցումը թէ՛ գրական ճաշակ և թէ՛ հայրենասիրի զգայուն սիրտ ունեցողներին մեծ հաճոյք կը պատճառէ : Այդ յօդուածների վերնագիրներն են « Դէպի երկիր », « Ղարիբ հայերին », « Պանդուխտ հայերին » և « Երազ խօսքեր », չորսն ալ արտասուշ և ուշադրաւ կուշի պանդուխտ հայերին ուղ. նուած, իրենց հայրենիք վերադառալու և զայն շէնցնելու համար :

POLITICAL PERSECUTION. Armenian prisoners of the Caucasus. (A page of the czar's persecution) by E. AKNOUNI Author of « The Wound of the Caucasus », « On the Battle », etc. New York (Ակնունդի պատրաստած այս անգլիերէն գիրքը որ տեղեկութիւններ կուտայ կովկասի մէջ հայերի ձեռքաւորութիւններին վրայ, կարելի է ստանալ Պօթընի « Հայրենիք » լրագրէն որի հասցէն վերէն նշանակուած է :)

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊՈՒՆ ԸՆԿԵՐԸ (Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱԻՆՈՒՅՍ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԶՂԶԱՐԻՔ

Ռ. յս հետաքրքրաշարժ գրուած էր երկրայայտուն ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ տխրաբայական մի հայր իւր տղականուած վարքաւորքով որչա՞փ չարիքների պատճառ դարձած է և վերջ վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպաննուած և անհետացած է ոչ խաբէ : Գին 1 ֆրանք :

Բանասիրի հրատարակած գիրքերը մեզ մօտ կը ծախուին Մարտիկ մէջ միևնոյն գիներով ինչ որ Բարիչի մէջ « Բանասէր »-ի խմբագրատունը :

ՏՆՕՐԷՆ — ԴՐԱԳԻՐ

Տ. ԳՐԱԳՐԱԳԱՆԵԱՆ ԳԱՐՍԵՆՏԷՆ
ՏԱՐԱՐՏԵՆ
Հայերն տպարան Մ. Փարսկալեանի
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi